KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian: I wojna światowa i sprawa polska (klasa 3 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **B**

3. (1 pkt) **C**

4. (1 pkt) **C**

5. (4 pkt) **1. P; 2. P; 3. F; 4. P** — po 1 pkt za zdanie

6. (4 pkt) **1–C, 2–A, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: I wojna światowa postawiła trzech zaborców Polski po przeciwnych stronach frontu - Rosję przeciw Niemcom i Austro-Węgrom, co po raz pierwszy od 1795 roku dało Polakom szansę na rozegranie sprawy niepodległości między skonfliktowanymi mocarstwami. Wojna doprowadziła do osłabienia i ostatecznej klęski wszystkich trzech zaborców - w Rosji wybuchła rewolucja, a Niemcy i Austro-Węgry przegrały wojnę. Polacy prowadzili równolegle działania polityczne i militarne - Legiony Polskie Józefa Piłsudskiego walczyły u boku państw centralnych, a Komitet Narodowy Polski Romana Dmowskiego zabiegał o poparcie ententy, co ostatecznie doprowadziło do odzyskania niepodległości w listopadzie 1918 roku.
Punktacja: Podział zaborców na wrogie obozy - Rosja przeciw Niemcom i Austro-Węgrom (1 pkt). Osłabienie i klęska wszystkich trzech zaborców - rewolucja w Rosji, klęska państw centralnych (1 pkt). Działania polityczne Polaków - Legiony Piłsudskiego, Komitet Narodowy Polski Dmowskiego (1 pkt). Łącznie 3 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Akt: proklamacja Królestwa - cel: rekruci. Wilson pkt 13: Polska z dostępem do morza.
Punktacja: Akt(1)+Wilson(1).

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: I WŚ miała wielorakie przyczyny. Systemy sojuszy — Trójprzymierze (Niemcy, A-W, Włochy) i Trójporozumienie (Francja, Rosja, Anglia) — tworzyły mechanizm automatycznego wciągania kolejnych państw. Rywalizacja kolonialna narastała od lat 80. XIX w.: Niemcy, spóźnione do podziału kolonii, domagały się rewizji. Wyścig zbrojeń morskich (Dreadnoughty) zaostrzał napięcia angielsko-niemieckie. Kwestia bałkańska: bałkańskie nacjonalizmy (Serbia, Bułgaria), osłabienie Turcji i rywalizacja Austro-Węgier z Rosją o wpływy — wszystko to tworzyło beczkę prochu. Zamach sarajewski (1914) był tylko iskrą.
Punktacja: 1. Systemy sojuszy: Trójprzymierze (Niemcy, Austro-Węgry, Włochy) kontra Trójporozumienie (Francja, Rosja, Anglia) — mechanizm automatycznego wciągania (1 pkt). 2. Rywalizacja imperialna: Niemcy dążyły do miejsca pod słońcem; konflikt interesów kolonialnych; wyścig zbrojeń morskich (1 pkt). 3. Kwestia bałkańska: nacjonalizmy, osłabienie Turcji, ambicje Austro-Węgier i Rosji na Bałkanach; zamach w Sarajewie jako iskra (1 pkt).

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: I wojna światowa po raz pierwszy od 1795 r. postawiła trzech zaborców Polski — Rosję, Niemcy i Austro-Węgry — po przeciwnych stronach frontu, co rozbiło ich dotychczasową solidarność w tłumieniu polskich dążeń niepodległościowych. Sprawa polska stała się przedmiotem rywalizacji dyplomatycznej i propagandowej — powstawały polskie formacje zbrojne, jak Legiony Józefa Piłsudskiego u boku państw centralnych czy Legion Puławski przy armii rosyjskiej, a na Zachodzie działał Komitet Narodowy Polski Romana Dmowskiego, zabiegający o poparcie ententy. Ostatecznie kluczowe znaczenie miał fakt, że wszyscy trzej zaborcy ponieśli klęskę lub ulegli wewnętrznemu rozkładowi pod koniec wojny — w Rosji wybuchła rewolucja, w Niemczech obalono cesarza, a Austro-Węgry się rozpadły — co otworzyło Polsce drogę do odzyskania niepodległości w listopadzie 1918 r.
Punktacja: 1 pkt za wskazanie rozbicia jedności zaborców (Rosja przeciwko Niemcom i Austro-Węgrom) + 1 pkt za wskazanie zaangażowania polskich formacji zbrojnych i działalności dyplomatycznej (Legiony Piłsudskiego, Legion Puławski, Komitet Narodowy Polski Dmowskiego) + 1 pkt za wskazanie klęski/upadku wszystkich trzech zaborców pod koniec wojny. Maks. 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **C**

3. (1 pkt) **A, E**

4. (1 pkt) **A**

5. (4 pkt) **1. P; 2. P; 3. F; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

6. (4 pkt) **1–B, 2–C, 3–D, 4–A** — po 1 pkt za parę

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Akt ogłosiły Niemcy i Austro-Węgry, zapowiadając utworzenie Królestwa Polskiego z ziem zaboru rosyjskiego. Państwa centralne chciały pozyskać polskich rekrutów, ale akt uczynił z kwestii polskiej sprawę międzynarodową.
Punktacja: 1 pkt – kto go ogłosił: Niemcy i Austro-Węgry; 1 pkt – zapowiedź utworzenia Królestwa Polskiego bez wskazania granic; 1 pkt – motyw: pozyskanie poborowych oraz umiędzynarodowienie sprawy polskiej.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Imperializm, wyścig zbrojeń, sojusze. Zamach w Sarajewie 28 VI 1914.
Punktacja: Długofalowe(1)+bezpośrednia(1).

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Piłsudski reprezentował orientację austrofilską (proaustriacką) — stawiał na współpracę z Austro-Węgrami i Niemcami, tworząc Legiony Polskie. Dążył do odbudowy niepodległej Polski z silnym komponentem wschodnim (Kresy). Dmowski reprezentował orientację proentencką — wiązał sprawę polską z Rosją, Francją i Anglią, działając w Komitecie Narodowym Polskim w Paryżu. Wizja granic opierała się na etnograficznej zasadzie — Polska z ziemiami zachodnimi (Wielkopolska, Śląsk, Pomorze). Porównanie: obaj dążyli do niepodległości, ale różnili się co do sojuszników i granic — Piłsudski patrzył na wschód, Dmowski — na zachód.
Punktacja: Koncepcja Piłsudskiego (1 pkt) + koncepcja Dmowskiego (1 pkt) + porównanie/kontrast (1 pkt). Razem 3 pkt.

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Państwa centralne, dążąc do pozyskania polskich rekrutów, wydały akt 5 listopada 1916 roku zapowiadający utworzenie zależnego od nich Królestwa Polskiego, bez realnej suwerenności. Państwa Ententy, zwłaszcza po przystąpieniu USA do wojny, poparły ideę niepodległej Polski — prezydent Wilson w swoim orędziu ze stycznia 1918 roku wprost postulował utworzenie niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza. Rywalizacja obu bloków o przychylność Polaków wzmocniła międzynarodową pozycję sprawy polskiej i ułatwiła uznanie niepodległości Polski po klęsce państw centralnych w listopadzie 1918 roku.
Punktacja: Wskazanie stanowiska państw centralnych (akt 5 listopada, ograniczona autonomia w celu pozyskania rekrutów) – 1 pkt. Wskazanie stanowiska Ententy (poparcie dla niepodległej Polski, orędzie Wilsona) – 1 pkt. Wskazanie znaczenia dla 1918 roku (rywalizacja mocarstw wzmocniła sprawę polską na arenie międzynarodowej) – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 23 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	21–23 pkt
dobry (4)	18–20 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	7–11 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/i-wojna-i-sprawa-polska**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.